

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci žalobce: **P. Š.**, zastoupen JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 12. 2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 3. 2006, č. j. 22 Ca 332/2005 - 32,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 3. 2006, č. j. 22 Ca 332/2005 - 32, **se ruší a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadá žalobce (dále jen „stěžovatel“) v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 5. 12. 2003. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla stěžovatelovu žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů za dobu jeho věznění, a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon 261/2001 Sb.“). Žalovaná své rozhodnutí zdůvodnila tím, že stěžovateli nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu jeho věznění od 12. 4. 1977 do 12. 4. 1979 nevznikl, protože v jeho případě došlo ke zrušení původního soudního rozhodnutí na základě žádosti o povolení obnovy řízení a nikoliv způsobem, který předpokládá zákon č. 261/2001 Sb. Stěžovatelova účast na soudní rehabilitaci byla vyslovena usnesením

Okresního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2002, sp. zn. 3 T 144/2001, za použití § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“) per analogiam. Toto rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci žalovaná rovněž nepovažuje za zrušení rozhodnutí o věznění ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., a proto stěžovatelu žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky zamítla.

V této věci žalovaná již dříve rozhodla dne 6. 5. 2002, č. X, a to tak, že stěžovatelu žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. zamítla. V odůvodnění žalovaná tehdy uvedla, že stěžovateli nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, jelikož dle rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 31. 7. 2001, sp. zn. 3 T 144/2001, není účasten rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci ani podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (dále jen „zákon o protiprávnosti komunistického režimu“). Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel opravný prostředek a o věci rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 10. 2003, č. j. 2 A 1102/2002 - OL - 30, který rozhodnutí žalované pro vady řízení zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění vedl, že by obdobné použití § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci nemělo přicházet v úvahu tam, kde je vytvořen skutkový základ pro použití konkrétní právní normy, která věc upravuje. Dále se Nejvyšší správní soud vyslovil, že není oprávněn přezkoumávat pravomocná rozhodnutí v řízení podle trestního řádu, ale že má za to, že *nelze* k stěžovatelem předloženému usnesení Okresního soudu v Olomouci o účasti na soudní rehabilitaci *nepřihlédnout* při rozhodování o jeho nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Žalovaná ve věci znovu rozhodla, jak je výše uvedeno, dne 5. 12. 2003 pod č. X a stěžovatelu žádost opět zamítla. Žalovaná ve svém novém rozhodnutí přihlédla k usnesení o stěžovatelově účasti na soudní rehabilitaci, jak jí bylo uloženo výše uvedeným rozsudkem Nejvyššího správního soudu.

Proti tomuto rozhodnutí žalované podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, který ji rozsudkem ze dne 9. 3. 2006 zamítl jako nedůvodnou. V odůvodnění rozhodnutí soud uvádí, že se po důkladném zvážení všech aspektů dané právní problematiky přiklonil k právnímu názoru vysloveném v rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 33/2004 - 84, který dospěl k závěru, že „usnesení soudu, kterým je v návaznosti na zrušení původního odsuzujícího rozsudku v rámci obnovy řízení ve smyslu trestního řádu vyslovena účast konkrétní osoby na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, nenahrazuje splnění podmínky pro přiznání jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., tj. zrušení rozhodnutí o věznění podle zákona o soudní rehabilitaci nebo podle zákona o protiprávnosti komunistického režimu“. Konstitutivní rozhodnutí o zrušení odsuzujícího rozsudku Vojenského soudu bylo vydáno podle obecných ustanovení trestního řádu o obnově řízení a nikoliv podle zákona o soudní rehabilitaci a na této pro rozhodnutí ve věci nejpodstatnější skutečnosti nemění dle názoru krajského soudu nic ani existence usnesení o účasti stěžovatele na soudní rehabilitaci per analogiam podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Toto usnesení má pouze deklaratorní charakter a žádné rozhodnutí o věznění se jím neruší. Navíc je krajský soud toho názoru, že toto usnesení bylo vydáno v důsledku porušení zákona ve prospěch stěžovatele a odkazuje na obdobné rozhodnutí Nejvyššího

soudu ČR ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 4 Tz 98/2003, ve věci R. R. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaná nepochybně, jestliže v daném případě žádost stěžovatele o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. zamítla kvůli nesplnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 citovaného zákona.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku stěžovatel napadl jeho nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení (§ 103 odst. 1 písm. a/ zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel zastává názor, že vyslovení účasti na soudní rehabilitaci *per analogiam* podle ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci je důvodem k vyplacení jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb. a v této souvislosti poukázal na právní názor vyslovený v nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, ve věci L. K., který se dle jeho názoru vztahuje na projednávanou věc. Dále stěžovatel namítá, že Krajský soud v Ostravě není oprávněn označit usnesení o účasti na soudní rehabilitaci za účelové porušení zákona s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 4 Tz 98/2003, a na podporu tohoto tvrzení stěžovatel uvádí nálezy Ústavního soudu ČR ve věci J. M. ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. III. ÚS 434/03, ve věci R. R. ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. II. ÚS 528/03, a ve věci J. V. ze dne 20. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 135/04. V závěru kasační stížnosti stěžovatel poukazuje na nález ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, ve věci V. F. a tvrdí, že právní závěry těchto nálezů, ve kterých se Ústavní soud vyslovil k aplikaci zákona č. 261/2001 Sb., se vztahují i na projednávanou věc. Stěžovatel navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ve svém vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná navrhla zamítnutí stížnosti s odkazem na odůvodnění napadeného rozsudku s nímž se plně ztotožňuje. Dle názoru žalované nelze nález Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. I. ÚS 135/04, jakož i nález ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03 v tomto konkrétním případě aplikovat, jelikož se týkají odlišných případů.

Kasační stížnost byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku a je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), byla podána osobou oprávněnou, stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.), stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přípustná, neboť je z jejího obsahu zřejmé, že stěžovatel uplatňuje kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že tato kasační stížnost je důvodná.

Na základě obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že ohledně skutkového stavu není mezi účastníky sporu. Stěžovatel v kasační stížnosti namítá nezákonnost předcházejícího soudního rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a na podporu svého tvrzení se odvolává na výše uvedené nálezy Ústavního soudu, které se dle jeho názoru rovněž vztahují na projednávanou věc.

Zásadní právní otázkou sporu tedy je, zda usnesení soudu, kterým je vyslovena účast stěžovatele na soudní rehabilitaci *per analogiam* podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, může mít účinky splnění podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., což je rozhodné pro nárok stěžovatele na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle citovaného zákona. K obdobné právní otázce se závazně vyslovil Ústavní soud ve věci V. F., nálezem ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I ÚS 712/05, v němž konstatoval, že „vzhledem ke specifické povaze předmětné věci je třeba, při jejím posuzování, ctít účel a smysl zákonů č. 119/1990 Sb. a č. 261/2001 Sb., které měly především za cíl nápravu křivd způsobených předchozím režimem. S ohledem na to je třeba posoudit stěžovatelem předložené usnesení o soudní rehabilitaci jako **splnění podmínky** pro vyplacení jednorázové částky, i když bylo toto usnesení vydáno v režimu obecného trestního řízení, a nikoli v režimu zákona č. 119/1990 Sb. Tímto závěrem Ústavní soud zároveň bere v úvahu i skutečnost, že v minulosti bylo rozhodování v těchto věcech značně nejednotné.“

„...Jak již Ústavní soud několikrát vyslovil, účel a smysl právních předpisů není možné hledat pouze ve slovech a větách toho kterého předpisu, ve kterém jsou vždy také přítomny i principy uznávané demokratickými právními státy. Lze říci, že tyto zásady platí tím spíše v řízeních, ve kterých dochází k aplikaci zákonů, kterými se demokratický právní stát snaží reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu...“

S ohledem na čl. 89 odst. 2 Ústavy, podle něhož jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby, je Nejvyšší správní soud povinen rozhodnout v intencích výše citovaného nálezu. Krajský soud v Ostravě se v napadeném rozhodnutí řídil právním názorem Nejvyššího správního soudu týkajícím se povahy usnesení o účasti na soudní rehabilitaci *per analogiam* dle ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vysloveným v rozsudku NSS ze dne 22. 7. 2005, č. j. 3 Ads 33/2004 - 84, a jelikož bylo toto rozhodnutí nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I ÚS 712/05, z důvodu přílišného formalismu zrušeno, Nejvyššímu správnímu soudu s ohledem na čl. 89 odst. 2 Ústavy nezbyvá, než rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 22 Ca 332/2005 - 32 ze dne 9. 3. 2006, pro naplnění stížního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Na Krajském soudu v Ostravě bude nyní v dalším řízení rozhodnout o zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. 561 001 1638 ze dne 5. 12. 2003 s tím, že stěžovatel předložením usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2002, sp. zn. 3 T 144/2001, jímž byla vyslovena jeho účast na soudní rehabilitaci *per analogiam* podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, splnil podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., čímž stěžovateli vznikl nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle citovaného zákona.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2008

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu